

Referanser:

Saksdokumenter:

Kirkemøtet, planlegging 2014 og evaluering 2013

Sammendrag

Det er Kirkerådet som i henhold til Kirkemøtets forretningsorden § 2-3 første og annet ledd, forbereder og tilrettelegger saker som skal behandles, og som har det praktiske ansvar for ytre opplegg og gjennomføringen av møtet.

Kirkerådet bes derfor på dette møtet å vedta en foreløpig saksliste og å drøfte programmet for Kirkemøtet 2014. Kirkemøtet 2014 finner sted i Kristiansand, med møtestart torsdag 3. april og avslutning tirsdag 8. april.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2014:

KM 01/14	Innstilling fra protokollkomiteen
KM 02/14	Valg og oppnevninger
	1. Valg av dirigentskap for møtet
	2. Valg av tellekorps
	3. Supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
	4. Valg av komitéledere for møtet
	5. Valg av leder i Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd
KM 03/14	Orienteringssaker
KM 04/14	Regler for valg av Kirkeråd
KM 05/14	Nye valgeregler - menighetsråd, bispedømmerråd og Kirkemøtet
KM 06/14	Kirkeordning etter 2013
KM 07/14	Visjonsdokument for Den norske kirke 2014 - 2019
KM 08/14	Målstyring

KM 09/14	Den norske kirke og menneskerettighetene
KM 10/14	Kirkerådets tilskuddsforvaltning
KM 11/14	Dagens Bønn
KM 12/14	Revidert tekstrekke for bibelsk salme
KM 13/14	Etablering av Kirkerådet som arbeidsgiver
KM 14/14	Samlivsetisk utredning

2. Kirkerådet ber direktøren arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2014 ut fra de føringer som ble gitt i møtet.

3. Kirkemøtene i 2015 og 2016 avholdes i april måned. Deretter avholdes Kirkemøtet i januar måned, med unntak av det året som følger etter kirkevalgene, dvs 2020, 2024 osv.

Saksorientering

Foreløpig saksliste 2014

Kirkeloven § 24 gir rammer for Kirkemøtets oppgaver og for hvilke saker som skal forelegges Kirkemøtet. Dette må Kirkerådet forholde seg til når det vedtar hvilke saker Kirkemøtet skal behandle.

Kirkemøtets forretningsorden gir bestemmelser om hvem som kan anmelde saker til Kirkemøtet og inneholder regelverk for gjennomføringen av møtet. Regelverket fastsetter også hvordan sakene skal behandles. Kirkerådet har ikke mottatt forslag til saker fra noen ekstern instans.

Forslag til saksliste

KM 01/14	Innstilling fra protokollkomiteen
KM 02/14	Valg og oppnevninger
	1. Valg av dirigentskap for møtet
	2. Valg av tellekorps
	3. Supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
	4. Valg av komitéledere for møtet
	5. Valg av leder i Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd
KM 03/14	Orienteringssaker
KM 04/14	Regler for valg av Kirkeråd
KM 05/14	Nye valgeregler - menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet
KM 06/14	Kirkeordning etter 2013
KM 07/14	Visjonsdokument for Den norske kirke 2014 - 2019
KM 08/14	Målstyring
KM 09/14	Den norske kirke og menneskerettighetene
KM 10/14	Kirkerådets tilskuddsforvaltning
KM 11/14	Dagens Bønn
KM 12/14	Revidert tekststykke for bibelsk salme
KM 13/14	Etablering av Kirkerådet som arbeidsgiver
KM 14/14	Samlivsetisk utredning

Kommentarer til sakene

KM 02.5/14 Valg av leder i Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd
Kirkemøtets valgkomite har ansvar for nominasjon av kandidater.

KM 04/14 Regler for valg av Kirkeråd

Da Kirkemøtet i 2011 valgte nytt Kirkeråd viste det seg at valgreglene ble gjenstand for fortolkninger. Det fremkom ønske om et tydeligere regelverk. Kirkerådet vil i desember få seg forelagt en sak med forslag til revisjon av gjeldende regelverk.

KM 05/14 Nye valgeregler - menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kirkemøtet 2012 (sak KM 12/12) ba Kirkerådet om å utarbeide forslag til reviderte valgeregler før neste kirkevalg i 2015, og at dette måtte legges fram for Kirkemøtet senest i 2014. Som ledd i forberedelsene av dette, behandlet KM i 2013 hovedlinjene i nominasjonsordningen og ordning for valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (sak KM 10/13). Forslagene forutsatter endringer i kirkelovens bestemmelser om kirkelige valg, vedtak om endringer ble sanksjonert i statsråd 21.juni 2013 og trer i kraft fra 1.januar 2014.

KM 06/14 Kirkeordning etter 2013

Se KR 29/13 hvor det er gitt en begrunnelse for denne saken. Det foreslås her at Kirkemøtet 2014 skal få til behandling en egen sak om et nytt overordnet regelverk for Den norske kirke. Foreløpig tittel på saken er Kirkeordning etter 2013, endelig tittel fastlegges etter Kirkerådets behandling av KR 29/13.

KM 07/14 Visjonsdokument for Den norske kirke 2014-2019

Kirkemøtet vedtok i 2008 et visjonsdokument for perioden 2009 – 2014. Det fremlegges nå et nytt dokument for perioden 2015-2019.

KM 08/14 Målstyring

Som en konsekvens av endringene i Grunnloven vil den statlige målstyringen bli noe begrenset i forhold til tidligere, og Kirkemøtet vil få en ny rolle. Bevilgningene under kapittel 1590 skal understøtte Den norske kirke som en evangelisk-luthersk folkekirke, jf. Grunnloven § 16. Dette er statens hovedmål for bevilgningene til Den norske kirke, noe staten kan tillate seg å fastsatte, selv om Kongen ikke lenger er en del av kirkestyret. Hovedmålet sammenfaller med formålet med loven om Den norske kirke, jf. lov 7. juni 1996 nr. 1 om Den norske kirke § 1. Staten vil formulere noen delmål, men disse må suppleres av Kirkemøtet. Se KR 48/13 for mer utfyllende kommentarer.

KM 09/14 Den norske kirke og menneskerettighetene

Den norske kirke arbeider på mange ulike måter med menneskerettighetene. Mellomkirkelig råd vedtok for 25 år siden en uttalelse om kriterier for rådets arbeid med menneskerettighets spørsmål som avgrenset dette til internasjonalt menneskerettighetsarbeid. Den norske kirke bør nå gjennomtenke sitt menneskerettighetsengasjement på nytt, både fordi det ikke lenger er så enkelt å skille mellom “nasjonalt” og “internasjonalt” arbeid for MR, og fordi det i løpet av disse 25 årene har dukket opp mange nye utfordringer og problemstillinger innenfor dette feltet, se forøvrig KR 47/13.

KM 10/14 Kirkerådets tilskuddsforvaltning

Som en konsekvens av Kirkerådets ansvar for tilskuddsforvaltning for ulike kirkelige organisasjoner samt bispedømmeråd, fremmes det sak for Kirkemøtet om fremtidige

rutiner for behandling av budsjett i tilknytning til tilskuddsforvaltningen, se forøvrig KR 36/13.

KM 11/14 Dagens Bønn

Her fremmes et fullstendig forslag til Dagens bønn (kollektbønn) for alle 83 kirkeårsdager på bokmål og på nynorsk. I henhold til Regler for saksbehandling i liturgisaker oversendes saken Bispemøtet for læremessig uttalelse etter behandling i Kirkerådet, før den fremmes for Kirkemøtet, se for øvrig KR 42/13.

KM 12/14 Revidert tekststrekke for bibelsk salme

Det legges frem forslag til revidert tekststrekke for bibelsk salme for den enkelte kirkeårsdag. I henhold til Regler for saksbehandling i liturgisaker oversendes saken Bispemøtet for læremessig uttalelse etter behandling i Kirkerådet, før den fremmes for Kirkemøtet, se for øvrig KR 43/13.

KM 13/14 Etablering av Kirkerådet som arbeidsgiver

Saken er en oppfølging av vedtakene i KM 5/13 om opprettelsen av Dnk som rettssubjekt og overføring av arbeidsgiveransvaret for statlig tilsatte. Se forøvrig KR 35/13.

KM 14/14 Samlivsetisk utredning

Ny ekteskapslov ble innført i Norge fra 1. januar 2009. Loven innebærer at to personer av motsatt eller samme kjønn kan inngå ekteskap. Med dette som bakgrunn fattet Kirkerådet følgende vedtak:

Kirkerådet ser behovet for å klargjøre Den norske kirkes ekteskapsforståelse som luthersk kirkesamfunn, og ser at dette gjøres best i rammen av en helhetlig utredning av samlivsetikken i møte med dagens samlivsetiske virkelighet.

Utredningen skal være en grundig, teologisk gjennomgang av kirkens ekteskaps- og samlivsetiske forståelse.
Kirkerådet ber Bispemøtet om å forestå en slik utredning (KR-029/09).

Bispemøtet behandlet saken høsten 2009 (sak BM 40/09), og oppnevnte et samlivsutvalg høsten 2009. Utvalget fikk til oppgave å utrede Den norske kirkes forståelse av ekteskapet som institusjon i et teologisk, kulturelt og rettslig perspektiv. Uttalelsen forelå februar 2013 og er etter det behandlet på to Bispemøter. Det antas at saken oversendes Kirkerådet slik at det kan forberedes en sak til KM 2014.

Kirkemøtets komiteer

Siden KM ble opprettet i 1982 har det vært seks komiteer med følgende saksområder:

Komité A: Gudstjeneste og evangelisering

- Liturgiske spørsmål
- Kirkens gudstjenesteliv
- Evangelisering og oppsøkende virksomhet

- Menighetenes misjonsengasjement
- Kirkemusikk
-

Komité B: Undervisning

- Trosopplæring
- Voksenundervisning
- Ung i kirken
- Skole og barnehage
-

Komité C: Diakoni og samfunnsspørsmål

- Diakoni
- Sosialetikk
- Kjønn og likestilling
-

Komité D: Kirkeordningsssp rsm l

- Kirkelig lovgivning
- Kirkelig organisering
- Kirkens  konomi
- Valgordninger
- Ordninger for r denes virksomhet

Komité E: Personal og utdanning

- Utdanning av kirkelig personell
- Tjenester og stillinger i kirken

Komité F: Informasjon og mellomkirkelige spørsmål

- Kommunikasjonsoppgaver
- Kirken og media
- Internasjonale og økumeniske spørsmål
- Urfolk

Det ligger foreløpig an til 11 saker som skal til komitebehandling under Kirkemøtet i 2014. I henhold til saksområdet for komite D - Kirkeordningsssp rsm l, skulle sakene 4, 5, 6, 10 og 13 vært lagt til denne komiteen, gjerne også sak 8. Men for å få en rimelig fordeling av arbeidsmengden på komiteene foreslås følgende:

Komite A

- KM 11/14 Dagens Bønn
- KM 12/14 Revidert tekststykke for bibelsk salme

Komite B

- KM 04/14 Regler for valg av Kirkeråd
- KM 05/14 Nye valgeregler - menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet

Komite C

- KM 14/14 Samlivsetisk utredning

Komite D

KM 06/14 Kirkeordning etter 2013
KM 10/14 Kirkerådets tilskuddsforvaltning

Komite E

KM 13/14 Etablering av Kirkerådet som arbeidsgiver
KM 07/14 Visjonsdokument for Den norske kirke 2014 - 2019
KM 08/14 Målstyring

Komite F

KM 09/14 Den norske kirke og menneskerettighetene

Tidspunkt for avholdelse av Kirkemøtet

Kirkemøtet ble i en årrekke avholdt i november måned, dette ble endret fra og med 2011. På grunn av demokratireformen vil kirkevalgene foregå medio september. De nyvalgte bispedømmerådene trer i funksjon 1. januar og ikke som tidligere 15. juni året etter at de er valgt. Dette innebærer at bispedømmerådene, som utgjør Kirkemøtet, etter tidligere ordning ville deltatt på sitt første Kirkemøtet over ett år etter at de var valgt. På denne bakgrunn vedtok Kirkerådet å fremskynde tidspunkt for avholdelse av Kirkemøtet og vedtok følgende

Kirkemøtet fra og med 2011 legges til første hele uken etter påske. Dersom påsken kommer så sent at Kirkemøtet vil bli lagt til begynnelsen av mai, legges Kirkemøtets start til to uker før palmesøndag (KR 13/09).

Nå er det imidlertid kommet nye momenter som gjør det nødvendig på nytt å drøfte tidspunkt for Kirkemøtet.

Det ene hensynet handler om Kirkemøtets fremtidige rolle i forhold til tilskuddsforvaltning og behandling av budsjetter. KR sak 36/13 Kirkerådets tilskuddsforvaltning drøfter rollefordeling mellom Kirkeråd og Kirkemøtet mht tilskuddsforvaltning og budsjettarbeid. Dersom Kirkemøtet beslutter at Kirkerådet i forhold til dette sakskomplekset fatter vedtak ut fra overordnede prinsipper vedtatt av Kirkemøtet, vil dette ikke innvirke på tidspunkt for Kirkemøtene. Dersom Kirkemøtet beslutter å ha en mer aktiv rolle, må Kirkemøtet flyttes til januar måned.

Det andre hensynet handler om Kirkemøtets rolle i forbindelse med uttalelser om fremtidige lovproposisjoner. Det heter i kl § 24 bokstav a at «Kirkemøtet gir uttalelser i saker om viktige endringer i lover på det kirkelige området». Som oftest vil en lovproposisjon bli fremmet i vårsemesteret, men så sent at den ikke rekker å bli behandlet i KM samme år. For å forhindre unødvendige forsinkelser bør Kirkemøtet avholdes i januar måned¹.

---

¹ Dersom en statsråd fremmer en lov-prp før påske, vil den bli behandlet av Stortinget før sommeren. Dersom en statsråd fremmer en lov-prp (som ikke er budsjett-relatert) blir den behandlet neste år (vår-sesjon) i Stortinget. Departementet ønsker å høre Kirkemøtet før kirkelovgivning fremmes for Stortinget. Dersom Kirkemøtet avholdes i januar, rekker departementet å fremme proposisjon før påske.

Departementet har gitt signaler om at det vil fremlegges et høringsnotat i den første lovreformen (virksomhetsoverdragelse) som kan komme som høring for Kirkemøtet i 2015 dersom møtet fortsatt avholdes i mars/april. Departementet vil ikke rekke å fremme saken til et eventuelt Kirkemøte i januar 2015. Det vises her til KR 29/13 kap VII.

Det skal avholdes kirkelige valg i 2015. Selv om det foretas endringer i tid for de indirekte valgene, se KR 30/13, er det ikke mulig å ha foretatt nominasjon til de kirkelige råd til et Kirkemøte i januar. I henhold til valgreglene skal bispedømmerådene fremme kandidatforslag til Kirkemøtets nominasjonskomite, som så skal foreta nominasjonen og fremsende saken til behandling i Kirkemøtet, dette er tidligst klart til utsending i februar måned.

På denne bakgrunn foreslås det at Kirkemøtene i 2015 og 2016 avholdes i april måned. Deretter avholdes Kirkemøtet i januar måned, med unntak av det året som følger etter kirkevalgene, dvs 2020, 2024 osv.

Øvrig program

Det samarbeides med ansatte ved Agder og Telemark bispedømmekontor og Kristiansand domkirke om morgen- og aftenbønner under KM 2014, det samme gjelder gudstjenestene.

Kunstneriske innslag under åpningsmøtet drøftes også med de samme personene i håp om å finne gode lokale krefter. Det er berammet et møte i Kristiansand 10.september for videre drøfting. Videre arbeides det med forslag til hovedtema under Kirkemøtet. Kirkerådet vil i sitt møte blir orientert om disse drøftelsene.

Evaluering av Kirkemøtet 2013

Det ble rett etter Kirkemøtet sendt ut en questbackundersøkelse, det er kommet inn 85 svar på denne undersøkelsen. Kirkerådet har også mottatt en skriftlig tilbakemelding fra Hamar bispedømmeråd.

Under gis en oppsummering av tilbakemeldingene sammen med kommentarer om hvordan KM 2014 kan tilrettelegges for å komme i møte noe av det som ble opplevd som uheldig i 2013. Respondentene ble bedt om å krysse av på en skala fra 1-6, hvor 1 er svært dårlig og 6 er svært godt, under gjengis skårene på de spørsmål hvor det var angitt en skala .

Måltidene (4,95) – bortsett fra «rå and» under festmiddagen er det i hovedsak positive tilbakemeldinger på måltidene. Det meldes om passe avstand mellom måltidene, positivt

---

Dersom Kirkemøtet er i april rekker departementet ikke å fremme lov-prp før påske, da blir den (vanligvis) heller ikke behandlet i Stortinget om høsten, for da behandler Stortinget budsjettsaker, men blir behandlet neste år i vår-sesjonen. Det er derfor vi sier at hvis Kirkemøtet avholdes i april vil den forsinke enhver lov-prosess med ett år.

at det var buffelunsj og middagstallerken. Noen melder at denne var litt liten, andre hadde satt pris på mer grønnsaker.

Det foretas ingen endringer i 2014 mht tidspunkt for måltidene, buffelunsj opprettholdes.

Komiterommene (4,2) Her gis det veldig varierende tilbakemeldinger, et par rom var for små, mens de fleste komiterom hadde en hensiktsmessig størrelse. Kirkemøtet disponerer de største komiterommene som er tilgjengelig ved hotell Ernst, så her er vi begrenset av hva som er tilgjengelig på hotellet.

Hotellet generelt fikk gode tilbakemeldinger, særlig hva service angikk. Rommene var gode, med unntak av innvendige rom som var for varme.

Plenumssalen (3,9) var lys og romslig, men noen har anmerket at det var noe lavt under taket. Rommets fasong var utfordrende for de som satt bakerst, men dette ble noe kompensert av storskjerm midt i salen. Igjen er vi avhengig av hotellets fasiliteter, men det er her gitt viktige føringer for senere valg av hotell.

Åpningsmøtet får overveiende gode tilbakemeldinger, følgende sitat er dekkende for møtet: «Veldig fint med Helene Bøksle og hennes programvalg. God vri på introduksjonen av deltagerne i programmet. Passe stram regi». «Flotte taler – og Rigmor fortjener også skryt».

Åpningsgudstjenesten i Kristiansand domkirke ble vel krevende. Tilbakemeldingene er forholdsvis enstemmige – vanskelige og fremmede melodier og liturgi, meget god og oppbyggelig preken. Imidlertid er det noen som gir uttrykk for at det ukjente var spennende. Ved planleggingen av gudstjenesten i 2014 må det tas hensyn til disse klare tilbakemeldingene.

Søndagsgudstjenesten omtales overveiende i svært positive vendinger, det gjelder både liturgi og preken.

Morgen- og aftenbønnene gir en god ramme om dagen, mange er positive til at morgenbønnen ble gjennomført i plenumssalen og at det var et fast «korps» som hadde ansvaret. Enkelte savnet at det var bispedømmerådene som hadde ansvar, mens andre påpekte at det var godt å slippe denne oppgaven. Det er noe ulike tilbakemeldinger om kveldsbønn i kirken. Dessverre er det ganske mange som melder at kveldsbønnen måtte de fleste kvelder vike for komitearbeid. Den liturgiske avslutningen tirsdag fikk også gode tilbakemeldinger.

Hovedtema (4,95) med fire innledninger får positiv omtale – «Spennende, tankevekkende og god spredning i forhold til de ulike innleggene». «Flott utvalg av talere». Noen etterlyser muligheten for en refleksjon eller dialog etter innleggene.

Komitesamlingene (5.05) får overveiende gode tilbakemeldinger både mht lederskap og sekretærhjelp. Det meldes om gode prosesser og gode samtaler. Det bemerkes likevel at

det er krevende for helt nye å være komiteledere og sekretærer. Og som nevnt tidligere var noen komiterom for små.

Plenumsbehandling (4,99) av sakene fungerte også godt, flere kommenterer at dirigentskapet gjorde en god jobb, tidsskjema ble holdt og at det fungerte med 2 minutters taletid. Enkelte synes 2 minutter blir snaut, og at det var for mange saker som det skulle fattes vedtak om på siste dag.

Siden sakene skal behandles to ganger i plenum, og er avhengig av komitebehandling mellom første og andre plenum, er det vanskelig å unngå at mange saker kommer opp siste dag.

Når det gjelder orienteringssakene (4,73) er det enkelte som synes de tar for mye tid, men det anmerkes også at det gikk raskt og smidig.

Kirkemøtet over helg Det er ulike meninger om at et Kirkemøte går over en helg, og om hvordan søndagen skal brukes. 58,8 % ønsker Kirkemøtet over en helg, 28,2 % ønsker ikke at møtet går over en helg, mens 12,9 % ikke har noen mening om dette.

Mange med lang reise setter nå pris på at det kun går med en helg i forbindelse med KM, i motsetning til tidligere hvor helgen både i forkant og etterkant gikk med. Det pekes også på som positivt at ved å bruke en helg er det færre arbeidsdager som går med. Andre peker på at det er et problem at søndagen brukes til forhandlinger, mens atter andre mener søndagen skulle ha blitt brukt mer effektivt, altså med mer saksbehandling.

Videre påpekes det at det er uheldig at en del forlater møtet før møteslutt. Kontrakten som er inngått for 2014 er fra torsdag til tirsdag.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Kirkemøtet 2014 har et foreløpig samlet budsjett på ca 3,4 millioner kr. Forberedelse og gjennomføring av Kirkemøtet krever i tillegg vesentlige ressurser i sekretariatet.